

REZUMAT

Titlul tezei de doctorat "**Posibilități de utilizare a managementului performant pentru creșterea eficienței în întreprinderile cooperatiste din industria ușoară**", elaborată de doctorand **RUS IOAN**, în vederea obținerii titlului științific de **Doctor în Științe inginerești, domeniul Inginerie Industrială**

I. Aprecieri asupra importanței, oportunității și actualității tezei de doctorat

Teza de doctorat elaborată este rezultatul analizei științifice a posibilităților de îmbunătățire a managementului performant pentru creșterea eficienței în întreprinderile cooperatiste din industria ușoară.

Scopul principal al tezei este acela de a înțelege tendințele pieței industriei ușoare, perspectivele de dezvoltare și strategiile cele mai potrivite pentru a putea aborda într-un mod competitiv viitorul pe care îl are industria ușoară și de a oferi unele soluții numeroaselor probleme rămase în contiuare deschise în societățile cooperative din domeniu de activitate industrie ușoară din România.

Obiectivul principal al cercetărilor doctorale îl constituie elaborarea de politici de îmbunătățire și dezvoltare a managementului activităților din societățile cooperative meșteșugărești din industria ușoară, în vedere utilizării eficiente a tuturor mijloacelor disponibile pentru afirmarea societăților cooperative meșteșugărești ca agenți economici competitivi, promovând relații de parteneriat active, în condițiile preocupării permanente pentru satisfacerea nevoilor membrilor cooperatori și a comunităților din care acestea fac parte.

Lucrarea elaborată prin tematica abordată, obiectivele și conținutul ei este de maximă importanță, oportunitate și actualitate în științele inginerești contemporane, întrucât constituie un suport teoretic și practic pentru managerii de la toate nivelurile din cadrul structurii cooperației meșteșugărești, pentru autoritățile publice, pentru cercetătorii preocupați de studierea fenomenului cooperativelor, pentru cadrele universitare și le poate fi de un real folos în implicațiile lor în această sferă.

În acest context, este justificată pe deplin preocuparea de a obține noi soluții de îmbunătățire și dezvoltare a managementului performant al activităților din societățile cooperative meșteșugărești din industria ușoară.

II. Conținutul tezei

Lucrarea de doctorat este structurată în 8 capitole precedate de o scurtă Introducere, în care se prezintă și argumentele autorului cu privire la alegerea temei tezei de doctorat în raport cu realitatea actuală din sectorul cooperativelor.

Fiecare capitol se încheie cu enunțarea de concluzii preliminare și prezentarea contribuțiilor proprii în raport cu cercetările, analizele și propunerile științifice avansate cu conținut original pentru subiectul tratat.

Capitolul 1. "Importanța și natura cooperativelor în economia contemporană" prezintă: cooperația privită ca sistem, principiile internaționale de funcționare și dezvoltare a cooperativelor, particularitățile cooperativelor față de alți agenți economici, dezvoltarea sectorului cooperativelor la nivel mondial, modele și tipuri de cooperative cât și factorii care influențează funcționarea și dezvoltarea cooperativelor.

Cooperația, ca sistem, integrează diferite entități cooperatiste și reprezintă un sector specific al economiei naționale, care funcționează prin cooperative și alte forme de asociere a acestora la nivel teritorial și național.

Cooperativele reprezintă un model dual bazat pe o componentă economică și una socială, care sunt într-o strânsă legătură și se completează reciproc, contribuind pe această cale la creșterea valorii adăugate a activităților și serviciilor oferite de cooperative.

Cooperativele fiind parte a economiei sociale, alături de alte forme ale acestui tip de economie (numit deseori "al treilea sector"), sunt amplu susținute în Uniunea Europeană. În cadrul țărilor G20, în cooperative sunt angajați cca. 12% din totalul populației ocupate. Modelul cooperatist contribuie substanțial la punerea în aplicare a priorităților Strategiei Europa 2020 pentru o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii.

Cercetările în domeniu confirmă că succesul și longevitatea cooperativelor se datorează, în principal, faptului că acestea sunt orientate, în primul rând, spre satisfacerea necesităților comunităților în care își desfășoară activitatea, dar nu spre maximizarea profitului pentru investitori.

Capitolul 2. "Cooperativele în Uniunea Europeană - dimensiune, provocări și dezvoltare," prezintă: aspecte privind cooperativele - componentă importantă a economiei moderne; structura sectoarelor economice în sistemul cooperativelor europene; bariere care împiedică dezvoltarea activității cooperativelor; forme competitive de organizare cooperatistă.

Prin tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, art. 54, s-a recunoscut oficial pluralitatea formelor de afaceri, inclusiv cooperativele, iar în 2003 odată cu aprobarea de către Comisia Europeană a Regulamentului privind Statutul Societății Cooperative Europene a fost consolidat rolul cooperativelor în societate și au fost oferite acestora posibilități legale de cooperare transfrontalieră. Toate acestea au impulsionat evoluția acestei forme de activitate.

În spațiul comunitar european se remarcă creșterea segmentului de piață al cooperativelor în activitățile economice.

În scopul asigurării dezvoltării cooperativelor, valorificării pe deplin a avantajelor lor, apare necesitatea de a fi lichidate barierele existente. În acest sens acțiunile principale ce urmează a fi realizate cu suportul tuturor părților interesate (membri, autorități, cercetători etc.) sunt: implementarea reglementărilor și a politicilor de sprijinire adecvate, reglementările pieței, dezvoltarea de practici de guvernare și de management coerente, politici de suport.

Capitolul 3. "Cooperația în România - componentă a economiei sociale", prezintă: cadrul conceptual, concepte teoretice ale fenomenului cooperatist, caracteristicile principale ale acțiunii cooperativelor, considerații metodologice, analiza diagnostic a situației actuale și a tendințelor din cooperativele meșteșugărești, cooperația meșteșugărească, Uniunea Națională a Cooperației Meșteșugărești.

În acest capitol se analizează principalele tendințe înregistrate în sistemul cooperatist din România. Este un studiu exploratoriu și explicativ al fenomenului cooperatist în România și al poziționării lui în sistemul economiei sociale. Analiza datelor se axează pe cooperația meșteșugărească din România.

Caracteristicile care diferențiază cooperativele de societățile comerciale sunt legate de scopul activității lor, de modul de guvernare, împărțirea profitului și modul de recuperare a investiției. Aceste caracteristici sunt: scop, dreptul de vot, recuperarea investiției, profitul.

În România, cooperația a înregistrat un trend descendent de evoluție în ceea ce privește numărul de membri, numărul de salariați, valoarea producției etc.

În ceea ce privește valoarea producției, cooperația produce cca. 3% din PIB.

Cadrul de funcționare al sistemului cooperăției este asigurat prin Legea nr. 1/2005 privind organizarea și funcționarea cooperăției, care la intrarea în vigoare a necesitat un amplu proces administrativ de adaptare a structurilor existente la noile cerințe.

În prezent cooperăția meșteșugărească produce cca. 2% din PIB.

În acest capitol sunt analizați indicatorii economici (producția totală; comerțul cu amănuntul; investițiile; livrările intracomunitare; exportul) cât și indicatorii financiari și patrimoniali (veniturile totale; rezultatul brut; activul; imobilizările corporale).

Capitolul 4. “Analiza activității economice și de personal din societățile cooperative meșteșugărești”, abordează probleme privind: contextul economico-social, indicatorii economici înregistrați de membrii asociați ai UCECOM, rezultatele financiare înregistrate de SCM și concluzii preliminare.

În acest capitol s-a analizat indicatorii economici, rezultatele financiare și activitatea de personal din sectorul cooperăției meșteșugărești, iar în funcție de rezultatul acestei analize a activității economice, a rezultatelor financiare și de personal au fost identificate soluții practice pentru îmbunătățirea activității în sensul dezvoltării afacerilor și creșterii competitivității cooperativelor meșteșugărești.

Indicatorii economici înregistrați de membrii asociați ai UCECOM și care au fost analizați sunt: indicatorii sintetici, activitatea de investiții, activitatea de inovare, livrările intracomunitare și/sau export, potențialul productiv cât și situația organizatorică.

Avându-se în vedere tipologia activităților desfășurate de entitățile cooperatiste meșteșugărești raportoare, este recomandabil ca membrii asociați să efectueze analize detaliate, eventual multianuale, adaptate posibilităților reale ale acestora. În funcție de rezultatul acestor analize, vor putea fi identificate soluții practice pentru îmbunătățirea activității, în sensul dezvoltării afacerilor și creșterii competitivității atât pe piața internă cât și intra și extra comunitară.

Capitolul 5. “Cercetarea, prelucrarea, analiza și interpretarea datelor empirice privind managementul în societățile cooperative meșteșugărești”, prezintă aspecte legate de: elaborarea, prelucrarea datelor din chestionar și raportarea rezultatelor (motivația cercetării, elaborarea și testarea chestionarului, redactarea chestionarului, testarea chestionarului); prelucrarea, analiza și interpretarea datelor din chestionar și raportarea rezultatelor; metodologia de cercetare utilizată; coeficienți de corelație Pearson; program de calculator pentru calculul coeficienților de corelație; rezultatele cercetării; analiza criteriilor din chestionar (criterii referitoare la planificare, criterii referitoare la parteneriate, criterii referitoare la resursele financiare și alte resurse) și concluzii preliminare.

Pentru realizarea cercetării s-a aplicat observarea parțială prin eșantionare și anchete iar pentru analiza managementului resurselor umane la nivelul cooperativelor din România s-a procedat la alegerea factorilor semnificativi din domeniu, care apoi au fost codificați.

Se prezintă tabelar și grafic distribuția chestionarelor completate corect și primite, în funcție de tipul societății cooperative, respectiv de numărul de personal.

Pentru prelucrarea datelor s-a elaborat un program de calculator în mediul de programare MATLAB ce realizează calculul coeficientului de corelație liniară dintre două variabile.

Din cercetarea efectuată rezultă că activitatea de management al resurselor umane în societățile cooperative este absolut necesară la nivelul tuturor cooperativelor, dar mai ales în societățile cooperative mici, întrucât acestea nu-și pot defini clar problemele cu care se confruntă și nici nu au posibilitatea de a le rezolva.

Capitolul 6. “Eficiența managementului la societățile cooperative din industria ușoară”, abordează aspectele următoare: elemente generale privind evaluarea eficienței managementului;

eficiența raționalizării proceselor decizionale de management ale societății cooperative; managementul performant - cheia creșterii competitivității unei întreprinderi cooperative din industria ușoară (conceptul de management performant și competitivitate a întreprinderii cooperative, analiza și evaluarea managementului întreprinderilor cooperative din industria ușoară și a nivelului lor de competitivitate, re-proiectarea managerială – adaptarea sistemului de management pentru sporirea competitivității întreprinderilor cooperative din industria ușoară); managementul participativ al întreprinderilor cooperative din industria ușoară (multidimensionalitatea managementului participativ al întreprinderii cooperative, metodologie de raționalizare a activității organismului managementului participativ, eficiența perfecționării activității organismului managementului participativ, studiu de caz privind raționalizarea managementului participativ în cooperarea meșteșugărească) și concluzii preliminare.

Capitolul 7. “Politici de îmbunătățire și dezvoltare a managementului activităților din societățile cooperative meșteșugărești”, descrie: contextul social politic și economic; privire generală asupra situației sectorului cooperatiei meșteșugărești (cu privire la potențialul productiv, în domeniul investițional, în domeniul inovării, în domeniul exportului); analiza swot; perspective și previziuni la orizontul anului 2022, la nivel național și global; viziune strategică (obiective generale și priorități strategice, direcții propuse la nivelul sectorului cooperativelor meșteșugărești în perioada 2018-2022); politici anticipate și concluzii preliminare.

Capitolul 8.” Concluzii finale, contribuții științifice personale și direcții viitoare de cercetare”

8.1. Concluzii finale

În urma concluziilor și a rezultatelor cercetării pe segmentul managementului societăților cooperative s-au făcut o serie de propuneri în vederea creșterii eficacității și eficienței activităților specifice:

- Perfecționarea și modernizarea sistemului informațional care să permită culegerea, transmiterea și arhivarea datelor în vederea utilizării acestora în elaborarea și implementarea strategiilor.
- Definirea clară în cadrul fiecărei societăți cooperative a obiectivelor managementului.
- Actualizarea permanentă a strategiilor și politicilor de management.
- Asigurarea instruirii și perfecționării continue a personalului de management și execuție.
- Stabilirea unor forme de evaluare a satisfacției în muncă a personalului și analiza periodică a acestui proces.
- Dezvoltarea unor parteneriate cu furnizorii specializați în domeniul specific societăților cooperative.
- Acordarea unei atenții sporite eticii manageriale și consolidarea procesului de leadership.
- Sistematizarea indicatorilor eficienței managementului și determinarea corelației dintre aceștia și eficiența activității societății cooperative.
- Identificarea problemelor majore și a oportunităților societăților cooperative din industria ușoară în etapa actuală.
- Evaluarea eficienței economice a societăților cooperative în urma perfecționării managementului.
- Perfecționarea metodologiei de evaluare a competitivității societăților cooperative prin introducerea componentei managementului performant.

8.2. Contribuții științifice personale

Contribuțiile originale științifice ale autorului și caracterul de noutate în domeniu constau în:

1. argumentează conceptul conform căruia cooperativele reprezintă un model dual bazat pe o componentă economică și una socială, care sunt într-o strânsă legătură și se completează reciproc, contribuind pe această cale la creșterea valorii adăugate a activităților și serviciilor oferite de cooperative.
2. documentarea, studiul și elaborarea unei sinteze din literatura de specialitate pentru clarificarea rolului economic și social al societății cooperative;
3. analizează sistemul cooperatist aplicat pe plan mondial, la nivel european și în România;
4. analizează patru "modele de cooperative", având în vedere diferențele de dezvoltare a fenomenului cooperativelor în diferite țări: modelul mutualistic, modelul sociologic, modelul intermediar, modelul cvasi-public;
5. analizează ponderea industriei ușoare din România în indicatorii macroeconomici de bază ai economiei naționale care este semnificativă (de exemplu, ponderea industriei ușoare în PIB constituie în mediu 2%, în total volum de producție - 7%, în export – circa 24% etc.);
6. propune utilizarea tehnicilor și metodelor de management într-o manieră eficientă, specifice managementului performant pentru atingerea obiectivelor organizaționale și asigurarea succesului de durată prin îmbunătățirea performanțelor manageriale și economice;
7. propune utilizarea unui nou tip de management, fundamentat pe sistemul de valori specific economiei de piață pentru sporirea competitivității tuturor societăților cooperative, inclusiv celor din industria ușoară;
8. utilizează metoda scenariului, care combină abordări cantitative și calitative (varianta pesimistă, numai societățile cooperative lideri vor rezista datorită unui management adecvat și penetrării pe anumite nișe pe piață; varianta care presupune restructurarea sectorului, determinarea nivelului de dezvoltare, reieșind din factorii cheie de succes, și, cel mai important, ridicarea importanței sociale a sectorului; varianta optimistă, presupune elaborarea unei concepții radicale de dezvoltare a industriei ușoare autohtone) pentru evaluarea oportunităților de sporire a competitivității întreprinderilor industriei ușoare din România;
9. evidențiază rolul important pe care îl constituie gestionarea corectă, evaluarea managementului întreprinderilor cooperatiste din industria ușoară în condițiile economiei de piață, în dezvoltarea industriei ușoare din România. Pentru a efectua o evaluare calitativă a managementului, s-a aplicat matricea de analiză strategică "modelul managementului "7S" a lui McKinsey", iar momentele identificate au fost următoarele: lipsa unei viziuni strategice clare de dezvoltare, existența unor organigrame greoaie, lipsa subsistemelor manageriale, prezența personalului cu abilități insuficiente, cultura corporativă slabă etc.;
10. propune dezvoltarea sistemului informatic în cadrul întreprinderilor cooperatiste din industria ușoară pentru optimizarea procesului de luare a deciziilor bazate pe informații complete și oportune;
11. ca urmare a realizării unui studiu de caz, propune utilizarea unor metode și tehnici moderne cu caracter decizional (diagnosticarea, delegarea, brainstorming, tehnica Delphy etc.) pentru îmbunătățirea procesului decizional participativ în societățile cooperative.

8.3. Direcții de cercetare viitoare

Se propun următoarele direcții:

1. Aplicarea metodologiei de perfecționare a sistemului informațional al societății cooperative prin parcurgerea următoarelor etape: definirea ariei și cerințelor studiului; elaborarea unui studiu preliminar; prezentarea sistemului informațional existent; analiza sistemului informațional

existent; elaborarea noului sistem informațional; prezentarea avantajelor noului sistem informațional.

2. Elaborarea unei noi strategii, care cuprinde noi obiective, pentru realizarea cărora se impune desfășurarea unor noi activități.

3. Evaluarea eficienței managementului prin situarea pe primul plan a potențialului cooperativei și componentelor sale, cu delimitarea corespunzătoare a ponderii acordate rezultatelor efective obținute în perioada curentă.